

พิธีไหว้ครูช่างศิลปหัตถกรรมและพิธีครอบ

ณัฐจักร ณ เชียงใหม่

คณาจารย์อาวุโสพร้อมคณะอ่านโองการอัญเชิญเทพเจ้าชั้นสูง
และเทพเทวา ครูบาอาจารย์เก่าแก่แต่โบราณมาสถิตฐาน ณ
มณฑลพิธีตามแบบอย่างสืบมาแต่ครั้งโบราณ

พิธีไหว้ครูศิลปหัตถกรรมหรือครูช่างของไทยนั้น ทำกันมานานแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบัน จึงกลายเป็นจารีตประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ทั้งนี้เนื่องจากคนไทยเรามีความเคารพนับถือตามลำดับอาวุโส ประกอบกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาผสมกับพิธีการของพราหมณ์ซึ่งไม่ขัดต่อความรู้สึกของคนไทยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าจะนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคล ดลบันดาลให้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุกปราศจากความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวง

พิธีการไหว้ครูช่างไทย จึงเป็นพิธีเคารพบูชาครูบาอาจารย์ผู้ซึ่งได้สั่งสอนถ่ายทอดวิชาช่างแขนงต่างๆ แก่ศิษย์ นอกจากนี้ยังมีความเชื่ออีกว่า ผู้ที่ประกอบกิจการช่างศิลปะจะประสบความสำเร็จรุ่งเรือง เพราะการที่จะแสดงกตเวทิตาคุณครูบาอาจารย์ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้

ตามหลักฐานการจัดพิธีไหว้ครูช่าง ในโรงเรียนเพาะช่าง กล่าวได้ว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดโรงเรียนซึ่งพระองค์โปรดเกล้าให้สร้างแล้วพระราชทานนามว่า “โรงเรียนเพาะช่าง” เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๖ ต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้า

จุฑาทุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย ทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนเพาะช่าง สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าพระองค์นี้ ได้ทรงทำความเจริญรุ่งเรืองแก่โรงเรียนเพาะช่างเป็นอันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำพิธีการไหว้ครูชางนั้น ทรงพระกรุณาโปรดให้มีการไหว้ครูชางแบบโบราณขึ้นอีกครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๓ พร้อมกับทั้งประทานแบบฉบับคัมภีร์สำหรับอ่านโองการและตำราครอบนักเรียนชางศิลปหัตถกรรมใหม่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นพระคัมภีร์ฉบับ “เจ้าฟ้าจุฑาทุช” เพราะเป็นเล่มแรกที่ปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐาน ซึ่งได้ใช้สืบมาถึงปัจจุบันนี้ ฉะนั้นจึงมีความชำรุดเสียหายเป็นอันมาก อาจารย์สนิท บุษปฤกษ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่างขณะนั้นได้สั่งให้ทำแบบจำลองจากของเดิม โดยใช้วิธีคัดลอกขึ้นใหม่แต่เฉพาะคัมภีร์อ่านโองการ ส่วนคัมภีร์ครอบใช้วิธีถ่ายแบบแล้วตัดพับเข้าเล่มเรียบเรียงให้ได้เหมือนของเดิมทุกประการ รวมทั้งสิ้นแล้วจำนวนมี ๙ ชุด

พระคัมภีร์สำหรับครอบมีรูปเทพเจ้าซึ่งเป็นที่สักการะนั้น หน้าแรกของพระคัมภีร์มีรูปพระสยามภูวนาทหน้ากลางใช้สำหรับครูจับมือศิษย์เขียนรอบวงพัคตร์หนึ่งรอบ พระเนตร ๒ ข้าง พระนาสิก และพระโอษฐ์ รวมทั้งหมดจำนวน ๕ แห่ง

ในส่วนพระคัมภีร์สำหรับอ่านโองการมีบทอ่านบูชาพระรัตนตรัย และบทเชิญเทพเจครูบาอาจารย์ตามลำดับดังต่อไปนี้

๑. บูชาพระรัตนตรัย
๒. บูชาพระเป็นเจ้าชั้นมหาศักดิ์ ๕ พระองค์ อันได้แก่ พระอิศวร พระอุมาภคินี พระนารายณ์ พระพรหม และพระมหาพิฆเนศวร์ (เทพเจ้าประสิทธิ์ความสะดวงสัมฤทธิ์ผล)
๓. พระวิฆณุกรรม (เทพเจ้าแห่งการช่างทั้งหลายทั้งปวง) ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งพิธีไหว้ครูชาง
๔. พระนิลบรรพตเทพสุดา เทพีแห่งโคลลาภทรัพย์สินสมบัติ
๕. ครูชางไทยโบราณที่ล่วงลับไปแล้วแต่อดีตกาล
๖. ครูบาอาจารย์ที่ทำการสอนในสถานศึกษาเพาะช่างปัจจุบัน

การเตรียมพิธีไหว้ครูช่าง

๑. แผนกเตรียมเครื่องบูชาพระรัตนตรัย จัดโต๊ะหมู่บูชา

- พระพุทธรูป (นิยมพระทรงเครื่อง เช่น พระสมัปปลายอยุธยาต้นรัตนโกสินทร์)
- เทียนหนัก ๓ บาท สีเหลืองหรือขาวพร้อมเชิงเทียน ๑ คู่
- รูปหอม ๑ แหนบ
- แจกันหรือพุ่มดอกไม้ ๑ คู่
- กระจ่างรูป (ไม้ขีดฟ้าสำหรับจุดบูชา)

๒. แผนกพระสงฆ์

- จัดสถานที่สำหรับพระสงฆ์ จำนวน ๙ รูป (อยู่ทางซ้ายของที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชา)
- เพื่อสวดชัยมงคลคาถาสัพพีฯ
- จัดปัจจัยไทยทานสำหรับถวายพระสงฆ์ ๙ รูป
- ดอกไม้ธูปเทียนมัตรวมกัน ๙ ชุด
- ด้ายสายสิญจน์
- บาตรน้ำมนต์ เทียนขี้ผึ้งแท่งหนัก ๑ บาทสำหรับทำน้ำพุทมนต์
- หล้าคาหรือใบมะยมสำหรับประพรมน้ำพุทมนต์ในพิธี

๓. แผนกเครื่องสักการะ

- บายศรีหลัก ๙ ชั้น สำหรับบูชาพระเป็นเจ้า และครูเทพ ๑ คู่
- บายศรีเทพ ๑ คู่ สำหรับบูชาองค์พระวิษณุกรรม และพระมหาพิชเนศวร์
- บายศรีปากชาม ๓ คู่
- แจกันดอกไม้ ๓ คู่
- พานพุ่มพนมดอกไม้ ตามจำนวนแผนก - คณะ
- นารพุ่มธูปเทียน ตามจำนวนแผนก - คณะ
- แว่นเวียนเทียนสมโภช จำนวน ๙ ชุด
- พานครุหรือพานน้ำ มีธูป ๑๐๘ เทียน ๑๐๘ พวงมาลัย ๙ พวง ดอกไม้อื่นๆ สำหรับให้ผู้ทำพิธีอ่านโองการ
- ผ้าสไบขาวบางโปร่ง จำนวน ๑ ผืน ยาวประมาณสองเมตรครึ่ง
- พวงมาลัยขนาดเล็ก สำหรับองค์เทวรูปวิษณุกรรมในห้องพิธี ๓ องค์
- พวงมาลัยใหญ่ ๒ ขาย สำหรับองค์เทวรูปวิษณุกรรมหน้าอาคารเพาะช่าง จำนวน ๒ พวง (ซ้ายขวา ๒ องค์)
- เทียนเงินหนัก ๕ บาท จำนวน ๓ คู่
- เทียนทองหนัก ๕ บาท จำนวน ๓ คู่
- ธูปหอมสีเขียวจำนวน ๒ ห่อใหญ่ มี ๒๐ แหนบ
- เทียนต่อ หนัก ๑ บาท ๑ เล่ม
- เทียนสำหรับทำน้ำเทพมนต์ใช้ขี้ผึ้งแท่งจำนวน ๑ เล่ม
- ชั้นน้ำเทพมนต์

- ชั้นน้ำสรงเทวรูปวิษณุกรรมที่บุณบมาลาฯ
- ชั้นสำหรับตักน้ำสรงเทวรูปพระวิษณุกรรม
- ผอบใส่เครื่องหอมจุนเจิม

๔. แผนกเครื่องสังเวย

๑. เครื่องสังเวย องค์เทวรูปวิษณุกรรมหน้าตึกและในห้องพิธี ๓ ชุด มีเครื่องกระยาบวด ๗ อย่าง ใสในถาดเดียวกัน ดังนี้
น้ำเปล่า น้ำผึ้งหรือน้ำตาลกวาด ข้าวตอก นม เนย ถั่วทองคั่วสุก และงาขาวคั่วสุก

๒. ขนมน

๑. ขนมห่มขาว จำนวน ๓ ชุด (ต้องมี)
๒. ขนมห่มแดง จำนวน ๓ ชุด (ต้องมี)
๓. มันหรือเผือกแกงบวด จำนวน ๓ ชุด
๔. เผือกต้ม มันต้ม จำนวน ๓ ชุด
๕. ขนมหอมเอก จำนวน ๓ ชุด
๖. ขนมหันอับ จำนวน ๓ ชุด
๗. ขนมหั่วแปบ จำนวน ๓ ชุด
๘. ข้าวต้มจิ้ม จำนวน ๓ ชุด
๙. ขนมนอื่นๆ ตามแต่จะเห็นสมควร

(หมายเหตุ ตั้งแต่ ๑ - ๒ - ๓ ต้องมี นอกนั้นถ้าหาไม่ได้ก็อนุโลมตามความจำเป็น)

๓. เครื่องบัตพลี ๕ ชั้น ซ้ายขวาองค์เทวรูปวิษณุกรรมองค์เดิม

๔. ผลไม้ กล้วย อ้อย มะพร้าว

๑. มะพร้าวอ่อน จำนวน ๓ คู่
๒. กล้วยน้ำไทย จำนวน ๓ คู่ หรือ ๓ หวี
๓. อ้อยควั่น จำนวน ๓ คู่
๔. ผลไม้ตามฤดูกาล จำนวน ๓ คู่ ยกเว้นที่ต้องห้ามมี มังคุด ละมุด มะม่วง มะเฟือง มะไฟ และน้อยหน่า ไม่นิมนนำมาทำเครื่องสังเวย

๕. เครื่องสังเวยครุช่าง

๑. หัวหมูต้มสุก จำนวน ๓ ชุด หรือ ๓ ตัว
๒. ไก่ต้มสุก จำนวน ๓ ชุด หรือ ๓ ตัว
๓. เป็ดต้มสุก จำนวน ๓ ชุด หรือ ๓ ตัว
๔. ปลาแป๊ะซะ ๓ ชุด หรือ ๓ ตัว
๕. น้ำจิ้มเค็มและหวาน ๓ ชุด
๖. เหล้าขาว ๓ ขวด พร้อมแก้ว ๓ ใบ

(หมายเหตุ เครื่องสังเวยทุกอย่างจะต้องปลูลาดด้วยผ้าขาวเสมอ)

พิธีกรเตรียมน้ำเทพมนต์สำหรับสรงองค์เทวรูปพระวิษณุกรรมเทพเจ้าแห่งศิลปะการช่างทั้งหมดทั้งปวง

บุคลากรผู้ประกอบพิธีไหว้ครูช่าง

๑. ประธานงานพิธี
๒. พิธีกรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนถวายเครื่องสังเวทวรูปวิชฌุกรมหน้าตึก
๓. เจ้าหน้าที่จัดเครื่องสังเวทหน้าตึก
๔. เจ้าหน้าที่จัดห้องพิธีสงฆ์
๕. พิธีกรทำหน้าที่กล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัย อ่านโองการอัญเชิญเทพยดาและเชิญครูช่าง
๖. แผนกปีพาทย์ทำเพลงนมัสการอัญเชิญ และส่งเทพในห้องพิธีไหว้ครูช่าง
๗. พิธีกรหมายถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากประธานพิธีให้ทำพิธี “ครอบ” วิชาให้แก่ศิษย์ใหม่ตามแผนกสาขาวิชา
๘. เจ้าหน้าที่จัดสถานที่ให้ห้องพิธี
๙. เจ้าหน้าที่จัดเครื่องสักการะ เครื่องสังเวทในห้องพิธีไหว้ครูช่าง
๑๐. เจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในงานพิธีตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นงานพิธี

การเตรียมงานไหว้ครูช่าง จะเตรียมจัดอาคารสถานที่ล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ วัน

พิธีกรที่จะทำหน้าที่กล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัย อ่านโองการอัญเชิญเทพยดา และเชิญครูช่างนั้นจะต้องเตรียมตัวดังนี้

๑. รักษากาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์
๒. ถือศีลห้าให้ครบบริบูรณ์
๓. งดการเสพงามทุกรูปแบบ
๔. รับประทานอาหาร มังสวิรัต
๕. เจริญภาวนาตามแบบอย่างทางพุทธศาสนา
๖. หลับนอนแต่ลำพังผู้เดียว
๗. นุ่งขาวห่มขาวพร้อมสไบ

ขั้นตอนปฏิบัติการ

๑. ชำระร่างกายให้สะอาด
๒. นุ่งขาวห่มขาว
๓. จุดธูปบอกกล่าวเทพยดารักษาเขต เริ่มแต่องค์พระสยามเทวาธิราชบูรพมหากษัตริยาธิราชของไทย พระแม่ธรณีเจ้าที่เจ้าทาง บรรดาคณาจารย์ โดยการนำประธานพิธี ถวายเครื่องสักการะ เครื่องสังเวท ที่องค์เทวรูปหน้าตึกโดยพร้อมเพรียงกันก่อนเข้าห้องพิธีการ
๔. เข้าร่วมฟังพระสวดชัยมงคลฯ จนเสร็จพิธีสงฆ์

พอเสร็จพิธีสงฆ์ จะเริ่มพิธีไหว้ครูปัจจุบัน โดยให้ประธานนักศึกษากล่าวตามบูชาพระรัตนตรัยและเคารพพระมหากษัตริย์ และครูปัจจุบัน จนจบ ประธาน นักศึกษานำผู้แทนแผนกคณะของนักศึกษาแต่ละคณะ นำพุ่มดอกไม้ พุ่มธูปเทียน เข้าค้ำนักครูปัจจุบัน โดยพร้อมเพรียงกันตามลำดับก่อนหลังจนเสร็จพิธี

ประธานพิธีหรือผู้อำนวยการให้โอวาทจบชั้น เริ่มจัดที่สำหรับเตรียมไหว้ครูช่าง สำหรับพุ่มพนมดอกไม้และ
รูปเทียนของนักศึกษาที่นำมาค่านับครูปัจจุบันนั้นนำไปบูชาครูเทพต่อไป

เริ่มทำพิธีไหว้ครูช่าง

๑. กราบพระที่โต๊ะบูชา ๓ ครั้งในท่าเบญจางคประดิษฐ์ จุดเทียน ๑ คู่ จุดธูป ๓ ดอกปักกระถางแล้ว
กราบอีก ๓ ครั้ง ในท่าเดิม
๒. เชิญพระคัมภีร์สำหรับใช้ในงานพิธีไหว้ครูช่างฉบับเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์ฯ กราบพระคัมภีร์ ๓ ครั้ง
แล้วอ่านบทนมัสการพระรัตนตรัย ให้ทุกคนในห้องพิธีว่าตาม ขึ้นต้นด้วย นะโม ๓ จบ แล้วจึงว่า
“สรวมชีพข้ายุคลบาท” จนถึง “อยู่เกล้ากลมเกลยมโสดเทอญ” บทที่ขอคุณพระรัตนตรัยคุ้มครองให้
อยู่เย็นเป็นสุขพอจบ ให้ปีพาทย์ทำเพลง “สาธุการ” รัวแล้วกราบ ๓ หน จบบทที่ ๑
๓. จุดธูป ๑๖ จุดเทียนเงิน เทียนทองอย่าง ๑ คู่ บูชาเทวา แล้วว่าบทที่ ๒ เพื่ออัญเชิญเทพยดาชั้น
มหศักดิ์ฯ จำนวน ๕ องค์ เพื่อเชิญเสด็จมาในห้องพิธี ขึ้นต้นด้วยบทอัญเชิญ “โอมขยมบังคมบาท”
ทุกคนในห้องพิธีว่าตามจนครบทั้ง ๕ องค์ ช่วงนี้เจ้าหน้าที่พิธีกรจุดเทียนทำน้ำเทพมนต์ไปพร้อมด้วย
ในชั้นทำน้ำมันต์

ในการไหว้ครูทางช่างศิลปะนั้น นิยมให้ปีพาทย์ประโคมในพิธีเช่นเดียวกับพิธีไหว้ครูนาฏศิลป์ เมื่อจะ
เชิญเทพเจ้ามาประทับในพิธีนั้น ใช้ปีพาทย์ทำเพลง ต่างๆ สำหรับเชิญเทพตามลำดับดังนี้

๑. “ตระสันนิบาต” รัว ๓ ลา (สำหรับ) เชิญพระอิศวร เมื่อปีพาทย์รัวให้กราบพร้อมกันทุกคน (แสดง
ว่า พระอิศวรเป็นเจ้าได้เสด็จมาถึงมณฑลพิธีและเข้าประทับยังที่แล้ว จึงกราบเคารพเป็นเช่นนี้ทุก
องค์)
๒. “ตระเชิญ” รัว(สำหรับ) เชิญพระอุมาภคควดี เมื่อปีพาทย์รัวให้กราบพร้อมกันทุกคน
๓. “แผละ” ต่อด้วย “คุกพาทย์” (สำหรับ) เชิญพระนารายณ์ เมื่อปีพาทย์ คุกพาทย์ ให้กราบพร้อม
กัน
๔. “เสมอข้ามสมุทร” รัว (สำหรับ) เชิญพระพรหม เมื่อปีพาทย์รัวให้กราบพร้อมกัน
๕. “ตะโหมโรง” รัว (สำหรับ) เชิญพระมหาพิชเนศวร์ เมื่อปีพาทย์รัวให้กราบพร้อมกัน

(เพลงหน้าพาทย์สำคัญต่างๆ นี้ เป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ในทางนาฏศิลป์และดนตรีไทย)

๖. สมมุติเป็นเวลาที่เขาเจ้าทั้ง ๔ องค์ เสด็จมาประสิทธิ์ประสาทพรให้ทุกคนในพิธีกัมศิระษะรับพรจากเทพทั้ง ๕ ด้วยจิต น้อมเคารพ ถึงตอนนี้ปีพาทย์จะทำเพลง “ตระเวาประสิทธิ์” (แสดงว่าเทพเจ้าทั้งห้าองค์ประทานพรแล้ว) รัว เมื่อปีพาทย์รัว ให้กราบพร้อมกัน

๔. ผู้อ่านโองการเริ่มอ่านบทที่ ๓ บทนี้เป็นบทอัญเชิญพระวิษณุกรรมในพระคัมภีร์ออกนามว่า “พระวิษวะกรรม” ผู้รู้หลายท่านให้คำอธิบายว่า คำว่า พระวิษณุกรรมฝ่ายพุทธศาสนา เรียกขานตามนามพระนารายณ์เป็นเจ้า ส่วนทางฮินดูหรือพราหมณ์จะออกนามว่า วิษวะกรรม หรือ พระวิศวะกรรม ทั้งสองนาม ก็คือองค์เดียวกัน แต่พิธีการไหว้ครูช่างจะออกไปทางพราหมณ์ฮินดู จึงออกนามว่า วิศวะกรรม บทนี้จะเริ่มต้นด้วย “โอม ศรี ศรี สวัสดิ” ความในบทนี้ขอเทพศิลปวิษณุกรรม โปรดประทานความสำเร็จในการเรียนวิชาช่างทั้งหมดทั้งปวงให้ผู้เข้าพิธีตามแขนงวิชาที่เรียนให้สมตามความปรารถนาของตนเป็นผลสำเร็จในชีวิต ต่อจากนี้ยังกล่าวขอพรจากนางนิลบรรพตเทพสุดา เทพเทวีแห่งโชคลาภทรัพย์สินสมบัติ ต่อจากนี้กราบขอพรจากครูช่างต่างๆ ของไทย ที่ได้ล่วงลับดับสังขาร แต่โบราณกาลสมัยจนถึงปัจจุบันที่ยังมีจิตผูกพัน ไม่ว่าจะอยู่ ณ หนใด ให้มาอำนวยอวยพรต่อชนช่างลูกหลานที่สืบเชื้อสายในปัจจุบัน ขอพรให้ประสบความสำเร็จในการที่จะประกอบสัมมาอาชีพการช่างศิลปหัตถกรรมต่อไป พอจบบอกให้ปีพาทย์ทำเพลง

๑. “ปฐมลูกศิษย์” (ปฐมดุสิต) (ลา) ต่อด้วยเพลงเวสสุวรรณ รัวสำหรับเชิญพระวิศวะกรรมหรือวิษณุกรรม

๒. “เพลงปลุกต้นไม้” สำหรับเชิญครูเก่าแก่แต่โบราณและครูเพาะช่างที่ถึงกาลกิริยาไปแล้วมีทั้งที่เป็นเทพ พรหม หรือกายทิพย์ ดวงวิญญาณที่ยังห่วงใยเพาะช่างอยู่ ให้มาอำนวยอวยชัยเปรียบเสมือนปลูกฝังหยั่งรากของความเป็นช่างรุ่นลูกศิษย์ต่อไป เมื่อจบเพลงปลุกต้นไม้ด้วย “เพลงรัว” เมื่อปีพาทย์รัวให้ทุกคนกราบเป็นจบบทที่ ๓

๕. ผู้อ่านโองการและเจ้าหน้าที่ในพิธีจะจัดพิธีสงฆ์น้ำเทวรูปพระวิษณุกรรมจำลองที่องค์บุษบก โดยนำน้ำพุทมนต์และน้ำเทพมนต์ที่ทำในวันนั้นผสมกัน ลงในขันน้ำสงฆ์มีดอกไม้ของหอม มีผักส้มป่อย ใส่ในขันใบเล็ก หรือสังข์ขึ้นสงฆ์ที่ละคนจนครบ ขณะที่สงฆ์ให้ปีพาทย์ทำเพลง “ลงสงฆ์” ตลอดเวลาจนเสร็จ

๖. จุดธูปปักที่เครื่องสังเวद्यทุกที่จนครบยกเว้นเครื่องกระยาบวด ๗ อย่าง และบายศรีหลัก บายศรีเทพไม่ต้องปักธูป เปิดขวดเหล้าขาวเทใส่จอกหรือแก้วเฉพาะมะพร้าวอ่อนทุกที่ ถึงตอนนี้บอกให้ปีพาทย์ทำเพลง “นั่งกิน” “เช่นเหล้า” เครื่องสังเวद्यต่างๆ ให้ยกชูถวายทุกที่

๗. จุ่มเจิมเทวรูป และเครื่องมือเครื่องใช้ของแผนกวิชาต่างๆ เพื่อนำไปครอบแก่นักศึกษาใหม่ต่อไป

ตอนนี้การโปรยข้าวตอกดอกไม้รอบๆ พิธีมณฑล

๘. แบ่งเครื่องสังเวद्यใส่กระตุงใบตอง ไปราวตามมุมตึก หรือในบริเวณสถานศึกษาสัก ๒ - ๓ แห่ง เพื่อแบ่งให้แก่ดวงวิญญาณที่ไม่สามารถจะเข้าร่วมรับของสังเวद्यในพิธีมณฑลได้ เป็นการบริจาคตานให้แก่วิญญาณต่างๆ ตามความเชื่อถือของพราหมณ์

จบพิธีไหว้ครูและถวายเครื่องสักการะ เครื่องสังเวยแต่เพียงเท่านี้ ต่อจากนี้เป็นพิธีครอบแก่นักศึกษา
เข้าใหม่หรือศิษย์เก่า โดยเริ่มต้นดังนี้

๑. พิธีกรที่ทำหน้าที่ครอบให้แก่ศิษย์ใหม่จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับสมควรจะเป็นพิธีกร
ครอบให้ตรงตามแขนงวิชาช่างของแต่ละแผนกวิชานั้นๆ
 ๒. ควรถือศีลห้าในครบตลอด ๒๔ ชั่วโมง คือก่อนวันทำและวันทำพิธีครอบไปจนถึง ๖ นาฬิกา
วันรุ่งขึ้น
 ๓. จะต้องเข้าฟังพระสวดในพิธีไหว้ครู
 ๔. ควรนุ่งขาวห่มขาว หรือแต่งตัวให้เรียบร้อย มีผ้าสไบขาว พาดบ่าขวา
 ๕. ควรเตรียมเครื่องมือที่จะครอบในแขนงวิชาของตนที่ตรงตามความชำนาญของแขนง แผนก
วิชา
 ๖. ใช้คัมภีร์ครอบของสถานศึกษามีมาแต่เดิม โดยเปิดหน้าแรก ให้ครอบเฉพาะรูปพระสยาม
ภูวนารถ ๔ หน้า โดยกำหนดให้มี ๕ แห่งคือ
 ๑. วงพักตร์
 ๒. ดวงเนตรทั้งสองข้าง
 ๓. พระนาสิก
 ๔. พระโอษฐ์รวมทั้งหมด ๕ แห่ง
- นอกจากนี้ยังมีการครอบ เครื่องมือช่างตามสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะต่อไปอีก ซึ่งครูอาจารย์ผู้
ชำนาญในสาขาวิชานั้นเป็นผู้ครอบ พิธีไหว้ครูช่างและครอบทางช่างศิลปหัตถกรรมจึงจะสำเร็จ
สมบูรณ์ทุกประการ

